

Iz pedagoške teorije i prakse

Stručni rad
UDK: 177.72:37

Natalija Šnidarić i Elvira Tahiri

Školsko volontiranje i doprinos kulturi škole

Sažetak

U Školi za medicinske sestre Mlinarska više od 10 godina djeluje školski volonterski klub. S obzirom na to da volontiranje podrazumijeva dobrovoljni angažman pojedinca u slobodno vrijeme, usmjereno je na osobni ali i profesionalni razvoj osobe koja se uključuje u volonterske aktivnosti. Značenje za samu školu kao odgojno-obrazovnu ustanovu višestruko je. Kod učenika volontera razvija se samopoštovanje, empatija, učenje socijalnih i komunikacijskih vještina te stjecanje generičkih kompetencija. U školskom okruženju se volontiranjem preventivno djeluje, omogućuje korisno provođenje slobodnog vremena, potiče se usvajanje društveno prihvatljivog sustava vrijednosti te se unapređuje kvaliteta međuljudskih odnosa. Škola kao ustanova postaje prepoznatljiva u društvenom okruženju te je omogućena kvalitetnija povezanost s lokalnom zajednicom. Sve navedeno uvelike utječe na školsku klimu, time i na samu kulturu škole. U ovom će se radu prikazati stavovi i iskustva učenika i nastavnika Škole za medicinske sestre Mlinarska o volontiranju, utjecaju na osobni i profesionalni razvoj učenika volontera te o utjecaju na školsko okruženje, radnu klimu te kulturu škole.

Ključne riječi: kultura škole, osobni i profesionalni razvoj, školsko volontiranje.

Uvod

Volontiranje je dobrovoljna aktivnost kojom osoba, odnosno pojedinac ulaže svoje slobodno vrijeme u svrhu pomaganja nekome drugome, a pri tome nema nikakvu materijalnu korist. Na taj način i hrvatski Zakon o volonterstvu (NN 58/07) definira volontiranje kao „dobrovoljno ulaganje osobnog vremena, truda, znanja i vještina kojima se obavljaju usluge ili aktivnosti za dobrobit druge osobe ili za opću dobrobit, a obavljaju ih osobe na način predviđen ovim Zakonom, bez postojanja uvjeta isplate novčane naknade ili potraživanja druge imovinske koristi za obavljeno volontiranje, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno“ (čl. 3/1).

Volontiranjem pojedinci ne pomažu samo zajednici, već i samima sebi na način da razvijaju nova znanja i vještine te unapređuju postojeće. Etički kodeks volontera (NN 55/2008) naglašava volontersko djelovanje kao jedno od najvećih utjecaja na promjene u suvremenom društvu, te priliku za uključivanjem pojedinaca u društvene procese. Autori Skočić Mihić, Lončarić i Rudelić navode kako je volontiranje „dobrovoljna aktivnost pojedinca usmjerena na dobrobit zajednice“ (2011, str. 579). Također, Bacter i Marc (2016) ističu da se volontiranje smatra časnom aktivnosti, koja je važna komponenta u razvoju svakog društva. Ključne karakteristike volontiranja uključuju dobrovoljnost, neplaćenost, solidarnost, vrijednosnu orijentaciju prema društvenom dobru, razvijanje razumijevanja, poštovanja, empatije i osjećaja zajedništva (Malogorski, 2019).

Volontiranje omogućuje osobni i profesionalni razvoj. Drugim riječima, pojedinac razvija

samopouzdanje i pozitivnu sliku o sebi, razvija toleranciju i osjećaj korisnosti. Profesionalno se uče i razvijaju komunikacijske, socijalne i organizacijske vještine. Kod izgradnje socijalne kompetencije važno je naglasiti kako na nju uvelike utječe suradnja s drugim volonterskim klubovima ili organizacijama, a to doprinosi jačanju timskog duha, tj. jačanju vještina suradnje (Mikulić, 2024). Prema Begović (2006, str. 3), volontiranje omogućava: „razvoj samokontrole, učenje svojevoljnog prihvaćanja odgovornosti, učenje toleranciji u timskom radu, otkrivanje unutarnje motivacije, stjecanje zadovoljstva samim radom, a ne nagradom, postizanje osjećaja korisnosti i potrebnosti, razvijanje vlastitih vrijednosti, stjecanje iskustva učenja te radnog iskustva“.

Iz svega navedenog proizlazi predmet ovog školskog istraživanja u kojem se usmjerilo na doprinos školskog volontiranja pozitivnoj školskoj klimi te unapređenju cjelokupne kulture škole.

Školsko volontiranje

Volontiranje u školi ima ulogu u razvoju mladih pružajući im priliku da steknu nova znanja, vještine i vrijednosti koje će im koristiti tijekom cijelog života. U Rijavec i sur. (2019, str. 16) školsko volontiranje se određuje kao „... koncept u kojem škole, kao odgojno-obrazovne institucije, trebaju promicati, poticati i organizirati volonterski rad.“ Također, ističe se uloga škole u poticanju volontiranja, a to je da informira učenike o vrijednostima i mogućnostima volontiranja te da učenicima pruži podršku kod organiziranja volonterskih aktivnosti unutar i izvan škole. Motivi učenika za uključivanje u

volonterske aktivnosti koje autorice navode su preporuka nastavnika, želja za učenjem i pomaganjem, koristan način provođenja slobodnog vremena, mogućnost ponavljanja i utvrđivanja nastavnog sadržaja (u vršnjačkoj pomoći pri učenju), želja da se osjećaju korisno i zadovoljno, upoznavanje novih ljudi i stjecanje novih prijateljstava. Učenici izjavljuju da im se kod volontiranja sviđelo druženje s novim ljudima, razmjena iskustava, surađivanje i mogućnost pomoći drugima, osjećaj sreće i ispunjenosti, razvoj i poticanje njihove kreativnosti te radno iskustvo (Rijavec i sur., 2019). Između ostalih i autorica Malogorski (2019) istražuje volontiranje učenika srednjih škola polazeći od shvaćanja da volontiranje predstavlja ključni mehanizam za razvoj vrijednosnog sustava mladih, osobito solidarnosti, empatije i društvene odgovornosti. Prema istoj autorici, u kontekstu školskog volontiranja najčešće se govori o vršnjačkoj podršci u učenju, raznim akcijama zaštite okoliša i životinja, humanitarnim akcijama te posjetima djeci u bolnici ili starijima u domovima (Malogorski, 2019). Malogorski navodi kako učenici smatraju da će im volontersko iskustvo biti korisno u budućem profesionalnom i osobnom životu, osobito u socijalnim odnosima i razumijevanju različitih životnih situacija.

U Školi za medicinske sestre Mlinarska od školske godine 2012./2013. djeluje školski volonterski klub pod nazivom Volonterski klub Mlinarska. U posljednjih desetak godina u okviru djelovanja školskog volonterskog kluba sudjelovalo je oko 250 učenika volontera u stotinjak volonterskih akcija. Učenici volonteri su od prvog do petog razreda. Mnoge akcije postale su tradicionalne, primjerice obilježavanje Tjedna volontiranja, Dana bolesnika, Dana djece

oboljele od malignih bolesti, različite edukativne radionice i predavanja za učenike osnovnih škola, suradnja sa Socijalnim dućanom, Udružom „Savao“ te mnoge druge. Važno je istaknuti kako školsko volontiranje doprinosi osobnom i profesionalnom razvoju učenika razvijajući socijalne i komunikacijske vještine:

1. komunikacijske vještine

Tijekom volontiranja učenici često komuniciraju s različitim ljudima – vršnjacima, nastavnicima, članovima zajednice i osobama u potrebi. Time razvijaju jasno izražavanje svojih misli, aktivno slušanje i sposobnost prilagodbe različitim sugovornicima.

2. timski rad i suradnja

Mnoge volonterske aktivnosti zahtijevaju rad u skupinama, što učenike uči kako suradivati, dijeliti odgovornosti i zajednički rješavati probleme. Ova vještina je iznimno važna u svakodnevnom životu, bilo u školi, na poslu ili u društvenim situacijama.

3. organizacijske i liderske vještine

Sudjelovanjem u organizaciji humanitarnih akcija, ekoloških projekata ili događanja u školi učenici razvijaju sposobnost planiranja, upravljanja vremenom i preuzimanja inicijative. Oni koji se istaknu, mogu razviti i liderske vještine učeći kako motivirati i usmjeravati druge.

4. samostalnost i odgovornost

Volonterski rad potiče učenike da preuzmu odgovornost za svoje zadatke i obveze. Kada vide konkretne rezultate svog truda, jačaju osjećaj samopouzdanja i postaju svjesni vlastitih sposobnosti.

5. empatija i emocionalna inteligencija

Pomaganjem drugima učenici postaju svjesni različitih životnih situacija i razvijaju ra-

zumijevanje za potrebe drugih ljudi. To ih čini suosjećajnijima i tolerantnijima, što doprinosi boljoj međuljudskoj komunikaciji.

6. rješavanje problema i kreativnost

Volontiranje često uključuje suočavanje s nepredviđenim situacijama i pronalaženje rješenja. Učenici uče kako razmišljati izvan okvira, brzo donositi odluke i snalaziti se u različitim izazovima.

7. strpljenje i upornost

Rad s ljudima u potrebi, ekološke akcije ili druge volonterske aktivnosti zahtijevaju dugoročnu posvećenost. Učenici uče kako ostati motivirani i predani ciljevima, čak i kada rezultati nisu odmah vidljivi.

Promišljajući na koji način školsko volontiranje doprinosi školskoj klimi, važno je pojasniti značaj kulture škole. Kultura škole podrazumijeva razumijevanje i prihvaćanje školskih pravila te shvaćanje uloge pojedinca, pretpostavlja kvalitetu međuljudskih odnosa i ostvarivanje ciljeva i vizije škole. Pod školskom kulturom Bruner (2000) podrazumijeva „stvaranje zajednice učećih subjekata koji si međusobno pomažu“ dok se prema Vujičiću (2011) kultura odgojno-obrazovne ustanove prepoznaje po međusobnim odnosima ljudi, njihovu zajedničkom radu, upravljanju ustanovom, organizacijskom i fizičkom okruženju te usmjerenosti na kontinuirano učenje i istraživanje odgojno-obrazovne prakse u svrhu njezina unapređenja. Drugim riječima, kultura škole očituje se u „skrivenom kurikulumu“, odnosno svemu onome što nije „vidljivo“, a utječe na učenike, nastavnike i sve ostale zaposlenike.

Utjecaj školskog volontiranja na školsku klimu

Ako znamo da volontiranje doprinosi osobnom zadovoljstvu pojedinca, a zadovoljstvo pojedinca utječe na kvalitetnije i pozitivnije ozračje, možemo pretpostaviti da školsko volontiranje pozitivno utječe na školsku atmosferu jačajući duh zajedništva i međusobnog poštovanja. Drugim riječima, može doprinijeti kvalitetnijoj školskoj klimi. Kada učenici sudjeluju u volonterskim aktivnostima, potiču i druge u uključivanje, čime se stvara osjećaj zajedničkog cilja i suradnje. U školama koje aktivno podržavaju volontiranje prepoznaje se tolerantnija sredina u kojoj se svi osjećaju cijenjeno i motivirano, što doprinosi poželjnijem okruženju za boravak. Isto navodi i autorica Julie Chaplain u istraživanju među učenicima srednje škole, u kojemu je jedan dio bio ispitati učenike o motivima volontiranja. Odgovori su se odnosili na osobnu satisfakciju, pomoć drugima, povezanost s prijateljima, prikupljanje iskustva i slično (Chaplain, 2017). Sve osobne potrebe koje se ispunjavaju volonterskim djelovanjem igraju veliku ulogu u zajednici kao što je odgojno-obrazovna ustanova. Što su potrebe pojedinaca više zadovoljene, samo okruženje postaje kvalitetnije, pozitivnije i poželjnije za boravljenje u njemu. Školskim volontiranjem potiče se pružanje pomoći drugima i utjecaj na zajednicu, kvalitetnije provođenje slobodnog vremena, drukčija percepcija nematerijalnih vrijednosti, razvoj suradničkih odnosa i motiviranosti.

Volontiranjem se i preventivno djeluje, posebno u okviru prevencije vršnjačkih sukoba. Volontiranjem se potiče i razvija empatija te međusobno razumijevanje. Učenici razvijaju

kvalitetnije odnose, uče cijeniti različitosti i postaju tolerantniji. Sve doprinosi i boljem osjećaju sigurnosti unutar škole. U kontekstu školske klime, time i doprinosa kulturi škole, važno je istaknuti kako volontiranje djeluje na kvalitetniju komunikaciju među učenicima ali i komunikaciju i odnos učenika i nastavnika. Također, već je navedena i dobrobit volontiranja u cilju poticanja i razvoja tolerancije i međusobnog uvažavanja te timskog rada i suradnje. Na kraju, iako ne i manje važno, školskim se volontiranjem razvija suradnja s lokalnom zajednicom, prepoznatljivost škole ali i pruža mogućnost učenicima za sudjelovanje u kvalitetnoj izvannastavnoj aktivnosti.

Polazišta i metodologija istraživanja

S obzirom na to da je volontiranje kvalitetan način provođenja slobodnog vremena, time postaje i kvalitetna izvannastavna aktivnost te se volontiranjem razvijaju socijalne i komunikacijske vještine, međuljudski odnosi, empatija i tolerancija; možemo pretpostaviti da školsko volontiranje daje pozitivan doprinos školskoj klimi, čime se unapređuje kvaliteta kulture škole. U ovom školskom istraživanju ispitivalo se mišljenje učenika i nastavnika o školskom volontiranju te njegovu doprinosu kulturi škole. Istraživanje je provedeno početkom školske godine 2024./2025. u Školi za medicinske sestre Mlinarska, Zagreb.

Predmet i cilj istraživanja

Predmet ovog školskog istraživanja je školsko volontiranje i mogućnosti njegova doprinosa unapređivanju kulture škole. Sukladno

predmetu istraživanja cilj je bio ispitati mišljenje ispitanika o:

- volontiranju u školi
- školskoj klimi
- doprinosu školskog volontiranja unapređenju kvalitete kulture škole.

Hipoteze

Temeljem ciljeva istraživanja pretpostavke koje su postavljene usmjerene su na razlike u mišljenju između učenika i nastavnika, učenika nižih i viših razreda, učenika koji su uključeni u volontiranje i onih koji nisu te mišljenju ispitanika o doprinosu školskog volontiranja pozitivnoj školskoj klimi, odnosno unapređenju kulture škole.

Instrument i obrada podataka

Za potrebe ovog školskog istraživanja kreirana su dva internetska upitnika u Google Formsu, jedan za učenike i jedan za nastavnike. Upitnicima su se ispitala mišljenja učenika i nastavnika o svrsi volontiranja, prepoznatljivosti školskog volonterskog kluba, motivaciji pojedinca za volontiranje, o dimenzijama školske klime te utjecaju volontiranja u školi na kvalitetu i unapređenje kulture škole. Podaci su statistički obrađeni korištenjem softverskog paketa SPSS. U obradi podataka izrađena je aritmetička sredina istraživanih varijabli prema skupinama, Levenov t-test i standardna devijacija.

Uzorak ispitanika

U *Tablici 1.* prikazana je struktura ispitanika ovog školskog istraživanja, a s obzirom na spol,

razred, nastavne predmete koje nastavnici predaju te sudjelovanje u školskom volonterskom klubu. Ispitivanju je ukupno pristupilo 208 uče-

nika i 40 nastavnika. Od ukupnog broja ispitanih učenika, njih 15,3 % sudjeluje u školskom volontiranju.

			N	%
Učenici			208	83,9
	Spol	Ženski	172	82,7
		Muški	36	17,3
	Razred	Drugi	64	25,8
		Treći	30	12,1
		Četvrti	62	25,0
		Peti	52	21,0
	Jesu li upoznati s volonterskim klubom?	Jesu	174	83,7
		Nisu	34	16,3
	Sudjeluju li u radu volonterskog kluba Mlinarska?	Ne, niti su zainteresirani	106	51,0
		Ne, ali bi željeli	70	33,7
		Da, ali samo povremeno	29	13,9
		Da, aktivno i redovito	3	1,4
Nastavnici			40	16,1
	Spol	Ženski	3	7,5
		Muški	37	92,5
	Koje nastavne predmete predajete?	Općeobrazovne.	14	35,0
		Strukovne.	26	65,0
	Jesu li upoznati s volonterskim klubom?	Jesu.	39	97,5
		Nisu.	1	2,5
	Sudjeluju li u radu volonterskog kluba Mlinarska?	Ne sudjeluju.	13	32,5
		Ne, niti su zainteresirani.	2	5,0
		Ne, ali bi željeli.	3	7,5
		Da, ali samo povremeno.	16	40,0
		Da, aktivno i redovito.	6	15,0

Tablica 1. Struktura ispitanika

Rezultati istraživanja

U *Tablici 2.* prikazani su rezultati ispitivanja svrhe volontiranja. Najveći broj ukupnog broja ispitanika slaže se s definicijom svrhe volontira-

nja kao dobrovoljnog ulaganja vremena za dobrobit drugih bez osobnog interesa (N = 205, 82,7 %). S tom definicijom se slaže 97,5 % nastavnika te 79,8 % učenika.

	Nastavnici		Učenci	
	N	%	N	%
Osobni angažman pojedinca za koji se dobije novčana nagrada.	0	0	6	2,9
Dobrovoljni angažman pojedinca zato što smo obvezni pomagati drugima, odnosno netko drugi to od nas traži.	1	2,5	17	8,2
Pomaganje drugima u vrijeme kada meni odgovara i kome ja želim pomagati.	0	0	19	9,1
Dobrovoljno ulaganje vremena za dobrobit drugih bez osobnog interesa ili materijalne dobiti.	39	97,5	166	79,8

Tablica 2. Mišljenje ispitanika o svrsi volontiranja

U *Tablici 3.* prikazani su rezultati svih ispitanika kada je u pitanju motivacija pojedinaca za volontiranje. Najveći broj ispitanika smatra da je za poticanje na volontiranje bitno da volonteri

mogu razvijati timski rad i suradnju s drugima (N=168, 67,7 %) te spoznaja da se volontiranjem može donijeti promjena u užoj i/ili široj zajednici (N=166, 66,9 %).

	Svi sudionici		Učenci		Nastavnici	
	N	%	N	%	N	%
Materijalna nagrada.	43	17,3	43	20,7	0	0
Volontiranjem postaju više samopouzdana.	74	29,8	66	31,7	8	20
Volonteri razvijaju timski rad i suradnju s drugima.	168	67,7	146	70,2	22	55

Volontiranje može pomoći prilikom profesionalnog napredovanja i/ili zapošljavanja.	120	48,4	106	51,0	14	35
Volontiranje uči pojedinca prihvaćanju odgovornosti.	136	54,8	116	55,8	20	50
Volontiranjem se ispunjava slobodno vrijeme kada ne znamo što drugo.	39	15,7	37	17,8	2	5
Volontiranju su skloniji pojedinci koji su imali osobni gubitak ili neki drugi tragičan događaj u životu.	36	14,5	31	14,9	5	12,5
Volontiranjem možemo donijeti promjenu u užoj ili široj zajednici.	166	66,9	134	64,4	32	80
Volontiranje daje osjećaj da smo potrebni drugima.	130	52,4	108	51,9	22	55
Volontiranjem se potiče/razvija tolerancija i prihvaćanje drugih i drugačijih.	138	55,7	111	53,4	27	67,5
Volontiranje ispunjava osobnu potrebu za altruističnim djelovanjem.	1	0,4	0	0	1	2,5
Ako to zvuči zabavno raditi u skupini s dobrim društvom.	1	0,4	1	0,5	0	0

Tablica 3. Mišljenje ispitanika o motivaciji za volontiranje

Nadalje, idući bitan čimbenik je taj da se volontiranjem potiče/razvija tolerancija i prihvaćanje drugih i drugačijih (N=138, 55,7 %), a nakon toga slijedi mišljenje da se volontiranjem pojedinca uči prihvaćanju odgovornosti (N=136, 54,8 %) i da daje osjećaj da smo potrebni drugima (N=130, 52,4). Slično mišljenje izražavaju i učenici. Nastavnici smatraju da je najvažniji čimbenik za motivaciju to što volontiranjem možemo donijeti promjenu u užoj ili široj zajednici (N=32, 80 %), zatim da se volon-

tiranjem potiče/razvija tolerancija i prihvaćanje drugih i drugačijih (N=27, 67,5 %) pa podjednako da volontiranje daje osjećaj da smo potrebni drugima (N=22, 55 %) i da volonteri razvijaju timski rad i suradnju s drugima (N=22, 55 %), a nakon toga da volontiranje uči pojedinca prihvaćanju odgovornosti (N=20, 50 %). Nitko od nastavnika nije smatrao da je materijalna nagrada bitan čimbenik za motivaciju za volontiranjem niti da je za to potrebno dobro društvo. S druge strane, nitko od učenika nije kao bitan

čimbenik za motivaciju za volontiranjem smatrao ispunjavanjem osobne potrebe za altruističnim djelovanjem.

U pojedinim tvrdnjama dobivena je statistički značajna razlika u mišljenju ispitanika. U *Tablici 4* vide se rezultati dobiveni kada je u pitanju prepoznatljivost školskog volonterskog kluba i njegovog doprinosa školskoj kulturi.

			M	sd	N
Nastavnici			4,5*	0,88	40
Učenici			4,0*	1,07	208
	Razred	Niži	4,1	1,11	94
		Viši	3,9	1,04	114
	Volonteri*	Jesu	4,4	0,75	32
		Nisu	3,9	1,10	176

Tablica 4. Prepoznatljivost školskog volonterskog kluba

Statistički značajna razlika dobivena je u usporedbi mišljenja nastavnika i učenika te učenika koji volontiraju u odnosu na učenike koji ne volontiraju. Nastavnici te učenici koji volontiraju izražavaju veće slaganje s navedenom tvrdnjom od učenika, odnosno učenika koji ne volontiraju. U tvrdnji da volontiranje potiče na timski rad i suradnju koja se prepoznaje u našoj školi među učenicima i nastavnicima i učenicima, također se pronalazi statistička značajna razlika u mišljenju nastavnika i učenika te učenika nižih i učenika viših razreda. Nastavnici ($M=4,6$, $sd=0,78$) se više slažu s time da volontiranje potiče na timski rad i suradnju koja se prepoznaje u našoj školi među učenicima, ali i nastavnicima i učenicima, nego što se s time slažu učenici ($M=4,3$, $sd=0,98$). Statistički se značajno razlikuju u mišljenju oko te tvrdnje i učenici nižih i viših razreda ($t(206)=2,371$,

$p=,019$) tako što se učenici nižih razreda ($M=4,4$, $sd=0,93$) više slažu s tvrdnjom da volontiranje potiče na timski rad i suradnju koja se prepoznaje u našoj školi među učenicima, ali i nastavnicima i učenicima, nego učenici viših razreda ($M=4,1$, $sd=1,00$).

Kada je u pitanju kvalitetnije provođenje slobodnog vremena, razvoj tolerancije i prihvaćanja drugih te prevencija vršnjačkog nasilja, u pojedinim tvrdnjama pronalazi se statistička značajna razlika u mišljenju nastavnika i učenika. Nastavnici ($M=4,9$, $sd=0,53$) više od učenika ($M=4,4$, $sd=0,95$) smatraju da je školsko volontiranje poželjna i dobrodošla izvannastavna aktivnost. Nadalje, nastavnici ($M=4,5$, $sd=0,85$) se više slažu s time da školsko volontiranje pruža mogućnost kvalitetnijeg provođenja slobodnog vremena nego učenici ($M=3,9$, $sd=1,18$). Zanimljiva je statistički značajna razlika u mi-

šljenju učenika viših i nižih razreda (Levenov $F=6,936$, $p=,009$, $t(205,043)=2,839$, $p=,005$), a vezano za istu tvrdnju. Učenici nižih razreda ($M=4,2$, $sd=1,08$) više se slažu s time da školsko volontiranje pruža mogućnost kvalitetnijeg provođenja slobodnog vremena od učenika viših razreda ($M=3,7$, $sd=1,22$). Ispitanici se u prosjeku po skupinama donekle slažu s tvrdnjom da razvoj tolerancije i prihvaćanja drugih i drugačijih te kvalitetno organizirano slobodno vrijeme u okviru volonterskih aktivnost može umanjiti pojavu nasilja među vršnjacima te potrebu za uništavanjem školske imovine. U mišljenju za navedenu tvrdnju statistički se značajno razlikuju učenici i nastavnici ($t(246)=-2,651$, $p=,009$), gdje se nastavnici s prethod-

no navedenom tvrdnjom slažu više ($M=4,5$, $sd=0,82$) od učenika ($M=4,0$, $sd=1,10$). Također, statistički značajna razlika postoji i u mišljenju između učenika nižih i viših razreda ($t(206)=2,517$, $p=,013$), na način da se s prethodno navedenom tvrdnjom više slažu učenici nižih razreda ($M=4,2$, $sd=0,99$) od učenika viših razreda ($M=3,8$, $sd=1,16$).

U *Tablici 5* prikazani su rezultati mišljenja ispitanika o poticanju timskog rada i suradnje u okviru volontiranja, a koje može umanjiti osjećaj straha od škole i/ili nastavnika. Ispitanici se u prosjeku po skupinama donekle slažu s tvrdnjom da poticanje timskog rada i suradnje u okviru volontiranja može umanjiti osjećaj straha od škole i/ili nastavnika.

			M	sd	N
Nastavnici			4,4*	0,84	40
Učenici			4,0*	1,17	208
	Razred*	Niži	4,2	1,05	94
		Viši	3,8	1,23	114
	Volonteri	Jesu	4,3	1,03	32
		Nisu	3,9	1,19	176

Tablica 5. Volontiranje i razvoj timskog rada i suradnje

Statistički značajna razlika dobivena u mišljenju nastavnika i učenika, kao i učenika nižih i viših razreda ($t(246)=-2,059$, $p=,041$). Prema rezultatima s tom tvrdnjom više se slažu nastavnici ($M=4,4$, $sd=0,84$) od učenika ($M=4,0$, $sd=1,17$) te učenici nižih razreda ($M=4,2$, $sd=1,05$) od učenika viših razreda ($M=3,8$, $sd=1,23$).

Na pitanje mogu li se učenici poistovjetiti sa svojom školom, odnosno imaju li osjećaj pripadnosti, nije dobivena razlika u mišljenju učenika nižih i viših razreda te se svi izjašnjavaju kako se donekle slažu s navedenom tvrdnjom. Isti rezultati dobiveni su kada je u pitanju povijest i tradicija škole te mogućnost sudjelovanja u izvannastavnim aktivnostima i terenskoj nastavi.

Iz dobivenih rezultata u ovom školskom istraživanju možemo zaključiti da u Školi za medicinske sestre Mlinarska više od dvije trećine ispitanika zna da u školi djeluje volonterski klub i gotovo polovina je barem jednom doprinijela radu školskog volonterskog kluba (sudjelujući u nekoj od volonterskih akcija). Gotovo svi nastavnici te više od dvije trećine učenika prepoznaje svrhu volontiranja. Učenici nižih razreda pozitivnije procjenjuju tvrdnje povezane sa školskim volontiranjem i školskom klimom od učenika viših razreda. Također, nastavnici i učenici nižih razreda pozitivnije procjenjuju tvrdnje povezane s poticanjem na kolegijalnost među učenicima, pozitivnu i otvorenu komunikaciju, osjećaj straha i kontrole u školi te pojavu vršnjačkog nasilja u školi.

Zaključak

Volontiranje u školi ima višestruke koristi, kako za pojedince, tako i za širu zajednicu pa i društvo u cjelini. Volontiranjem učenici razvijaju osjećaj empatije, odgovornosti, komunikacijske vještine, samopouzdanje i sposobnost timskog rada. Osim što pomažu drugima, dobivaju temelje za vlastiti osobni i profesionalni razvoj. Istodobno, školsko volontiranje doprinosi pozitivnoj školskoj klimi, potiče suradnju i razumijevanje među učenicima te jača povezanost školske zajednice. Time škola nije samo mjesto učenja, već i prostor u kojem se razvijaju pozitivne životne vrijednosti. Dobiveni rezultati u ovom školskom istraživanju upućuju kako je školsko volontiranje kvalitetna i hvalevrijedna izvannastavna aktivnost koja otvara prostor za unapređivanje pozitivne komunikacije i kole-

gijalnih odnosa, poticanja i motiviranja učenika na sudjelovanje u izvannastavnim aktivnostima i razvijanju socijalnih i komunikacijskih vještina u cilju ostvarenja pozitivne školske klime.

Možemo zaključiti kako se školskim volontiranjem može doprinijeti kulturi škole, razvijanjem suradnje s lokalnom zajednicom, razvijanjem kvalitetnije komunikacije između nastavnika i učenika, poticanjem i razvijanjem tolerancije, suradničkih odnosa i kolegijalnosti među učenicima, preventivnim djelovanjem te razvijanjem povezanosti učenika sa školom.

Literatura

1. Babić, K. (2020). Utjecaj volontiranja na osobni i profesionalni razvoj studenata: Završni rad (Završni rad). Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku. Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:145:232087>
2. Bacter, C., Marc, C. (2016). Students' involvement in social volunteering. Bulletin of the Transilvania University of Braşov, Series VII: Social Sciences Law, 9(58), 81–88. Preuzeto sa https://www.researchgate.net/publication/350894845_STUDENTS'_INVOLVEMENT_IN_SOCIAL_VOLUNTEERING
3. Begović, H. (2006). O volontiranju i volonterima/kama. Zagreb: Volonterski centar.
4. Bruner (2000.): Kultura obrazovanja, Zagreb, Educa
5. Chaplain, J. (2017). Altruism and Volunteering among High School Students: a Mixed Methods Study. Colorado State University. Dostupno na: <https://api.mountainscholar.org/server/api/core/bitstreams/b5bf912a-5bb4-433f-9338-4e5ae43d9afd/content>

6. Etički kodeks volontera (NN 55/2008). Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_05_55_1915.html
7. Hrvatski Crveni križ (2024). Volontirajte. Dostupno na: <https://www.hck.hr/kako-pomoci/volontirajte/29>
8. Malogorski, O. (2019). Volontiranje u srednjoj školi. *Bjelovarski učitelj*, 24(1-3), 27–36. Preuzeto sa <https://hrcak.srce.hr/273518>
9. Mikulić, V. (2024). Doprinos volontiranja razvoju kompetencija mladih (Završni rad). Rijeka: Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet. Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:186:049837>
10. Rijavec, M., Jurčec, L., Pavlović, V. (2019). Školski volonteri: dobrobiti volontiranja u školama. Zagreb: Forum za slobodu odgoja.
11. Skočić Mihić, S., Lončarić, D. i Rudelić, A. (2011). Volontiranje studenata s djecom i mladima s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama. *Ljetopis socijalnog rada*, 18 (3), 579–600. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/75437>
12. Vujičić (2011.): Istraživanje kulture odgojno-obrazovne ustanove, Zagreb, Mali profesor
13. Zakon o volonterstvu (NN 58/2007). Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2007_06_58_1863.html

Summary

School volunteering and its contribution to school culture

For more than a decade, Nursing School Mlinarska has had an active school volunteer club. Volunteering helps participants grow both personally and professionally while freely giving their time to others. For the school, the benefits are numerous since it helps students improve their self-esteem, empathy, social and communication skills, while also gaining valuable general competencies. Within the school environment, volunteering serves as a way to prevent negative behaviors, provides a productive use of free time, encourages positive values, and improves the quality of interpersonal relationships. The school, as an educational institution, also becomes more recognisable within the community and strengthens its ties with local organizations, all of which ultimately greatly enhance the school's overall climate and culture. This paper will present the experiences and opinions of students and teachers from Nursing School Mlinarska regarding volunteering, and its impact on both individual student development and the school environment.

Keywords: *school culture, personal and professional development, school volunteering*